

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน

ในหลักสูตรภาษาอังกฤษปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้เน้นถึงการสอนภาษาอังกฤษเพื่อ
การนำไปใช้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน ในการประกอบ
อาชีพ และในการศึกษาระดับสูงขึ้นไป ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2520: 40) ได้กำหนดจุด
ประสงค์ของหลักสูตรภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ไว้ดังนี้คือ

1. ให้มีพัฒนาการในด้านความรู้ และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสาร
อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามกาลเทศะ
2. เพื่อฝึกทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน ให้ใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน ใน
งานอาชีพ และการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นตามวัย และศักยภาพของผู้เรียน
3. ให้มีพัฒนาการในการอ่านและการฟัง เพื่อค้นคว้าหาความรู้ เพิ่ม เต็มอยู่เสมอ และ
เพื่อพัฒนาความรู้ลึกลับนึกคิด
4. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษา อันจะนำไปสู่
ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

จากจุดประสงค์ของหลักสูตรภาษาอังกฤษดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การสอนภาษาอังกฤษใน
ปัจจุบัน เน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับจุด
ประสงค์ที่กล่าวมาแล้ว จึงต้องมีการจัดการ เรียนการสอนตามแนวการสอนใหม่ขึ้นคือ แนวการสอน
เพื่อการสื่อสาร (The Communicative Approach) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะ เน้น
การเรียนภาษาเพื่อสื่อความหมายเป็นสำคัญ โดยเน้นหน้าที่ (Function) ของโครงสร้างต่าง ๆ
ของภาษา เพื่อให้ได้ประโยชน์ในการสื่อความหมาย และการ เรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน
นี้ ได้ให้ความสำคัญต่อการสอนทักษะการพูดเป็นอันดับแรก เพราะการพูด เป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญและ
ใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันมากที่สุด ซึ่งในปัจจุบัน นักภาษาศาสตร์และนักการศึกษา มีความ
เห็นตรงกันว่า ภาษาพูด (Oral Language) มีมาก่อนภาษาอ่านและภาษาเขียน จึงมีการสนับ-
สนุนให้ใช้ภาษาพูดเป็นพื้นฐานในการ เรียนรู้ภาษาทั้งหมด (Heinig, Stillwell 1981: 56)

และบทเรียนในปัจจุบันที่เน้นการสอนตามแนวการสอน เพื่อการสื่อสารจึง เน้นหน้าที่การใช้ภาษา เพื่อ การสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยจัดเป็นหมวดหมู่ของภาษา เช่น การถามทิศทาง การขอร้อง การแสดงความคิดเห็น การแสดงความเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย การแสดงความเสียใจ เป็นต้น

ในด้านวิธีการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนั้น คีท จอห์นสัน (Keith Johnson 1981: VI อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ ตัณฑรงค์ 2528: 9) แบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. การสอนทักษะทั้งสี่ เพื่อการสื่อสาร (The "four skills" in Communicative Language Teaching) ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการประมวลทักษะ ทั้งสี่เข้าด้วยกัน (Intergrating skills)

2. วิธีการและเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Procedures and Techniques) ได้แก่ การใช้สื่อการสอน (Visuals) ละคร (Drama) เกม และการแก้ปัญหา (Games and Problem Solving) และบทบาทสมมติและสถานการณ์จำลอง (Role-Play and Simulations)

ดังนั้น เพื่อที่จะพัฒนาการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ให้มีประสิทธิภาพในปัจจุบันนี้ วิธีการและเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษจึงได้รับความสนใจในวงการเรียนการสอนอย่างยิ่ง ดังจะ เห็นได้จากการที่มีหนังสือเอกสารเกี่ยวกับเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารมากขึ้น นอกจากนี้ มีการทดลองใช้ และเผยแพร่วิธีการ และ เทคนิคการสอนดังกล่าวอย่างกว้างขวาง แต่เทคนิค การสอนเพื่อการสื่อสารที่จะกล่าวถึงในที่นี้จำกัดเพียงสถานการณ์จำลอง เท่านั้น

ความหมายของสถานการณ์จำลอง

คำว่า "สถานการณ์จำลอง" ถูกนำไปใช้แสดงความหมายคล้ายกับคำว่า "ละคร (Drama)" และ "บทบาทสมมติ (Role Play)" แท้จริงแล้วคำเหล่านี้มีความหมายแตกต่างกัน นักการศึกษาหลายท่านได้ให้คำจำกัดความเพื่อแสดงให้เห็นถึง ความแตกต่างของคำดังกล่าว ไว้อย่างชัดเจน ดังต่อไปนี้

ซูซาน โฮลเดน (Susan Holden 1981: 5) ได้ให้คำจำกัดความที่แสดงความแตกต่างของกิจกรรมการละคร บทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง ดังนี้

กิจกรรมละคร หมายถึง กิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่ให้นักเรียนทำสิ่งต่อไปนี้

ก. แสดงบทบาท หรือ สมมติว่า นักเรียน เป็นหรือสร้างทำ เป็นตัวของ เขาเองใน สถานการณ์ที่จินตนาการขึ้นมา

ข. แสดงบทบาท หรือสมมติว่า นักเรียน เป็น หรือสร้างทำ เป็นบุคคลอื่นในสถานการณ์ ที่จินตนาการขึ้นมา

ในกิจกรรมการละคร มุ่งเน้นให้นักเรียนสร้างทำ เป็นตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง โดยนักเรียน ต้องแสดงบทบาทใช้ภาษาในการสนทนากันตามบทละครที่แต่งไว้เรียบร้อยแล้ว นักเรียนอาจต้องใช้ การแสดงสีหน้า ท่าทาง กับการเคลื่อนไหวประกอบคำพูดด้วย นอกจากนี้ความสำคัญของกิจกรรม การละครนี้อยู่ที่ตอนซ้อมบทบาท และการเจรจามากกว่าการแสดงให้คนอื่นชม หรือการเรียนรู้จาก การละคร หรือการอภิปราย การตีความ เรื่องราวในละครนั้น

บทบาทสมมติ หมายถึง กิจกรรมที่นักเรียนต้องตีความและแสดงบทบาทตามบทหรือบัตร คำสั่งที่กำหนดให้ ซึ่งนักเรียนต้องแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดให้นั้นอย่างแน่นอน จะแสดง นอกเหนือจากบทบาทนั้นไม่ได้

กิจกรรมสถานการณ์จำลอง เป็นกิจกรรมที่จำลองสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับสถานการณ์ จริง ส่วนมากจะอยู่ในรูปแบบของการแก้ปัญหา ครูทำหน้าที่ เป็นเพียงผู้ควบคุม จะนำของจริงต่าง ๆ เช่น แผนที่ เทปบันทึกเสียง ประกาศ โฆษณา ฯลฯ มาเป็นสื่อในการกระตุ้นนักเรียน ซึ่งเป็นผู้ เข้าร่วมในสถานการณ์นั้นให้ใช้ทักษะทางภาษาทุกด้านในการรับข้อมูลพร้อม ๆ กัน ต่อจากนั้น ผู้ เข้าร่วมในสถานการณ์แต่ละคนจะได้รับบัตรแสดงขอบข่ายหน้าที่ ความรับผิดชอบ และข้อมูลที่เป็น เพิ่มเติม ข้อมูลที่ได้รับเพิ่มเติมของแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน แต่เป็นข้อมูลที่กำหนดงาน (Task) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสถานการณ์ทุกคนปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งได้รับมอบหมายด้วยความสำนึกในหน้าที่ และ ความรับผิดชอบในงานนั้นจริง ๆ ซึ่งทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อการบรรลุภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หรือแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้น ผู้ เข้าร่วมสถานการณ์ทุกคนต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เหมือนกับสถานการณ์ในชีวิตจริงมากที่สุด

กิล สตรูทริจ (Gill Sturtridge 1977: 32-34) ให้คำจำกัดความของ บทบาทสมมติ และกิจกรรมแบบสถานการณ์จำลอง ไว้แตกต่างกัน ดังนี้

บทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่นักเรียนต้องแสดงบทบาทต่าง ๆ กัน ในการแสดงบทบาท นักเรียนจะแสดงบทบาทตามเรื่องราวที่เขียนเสร็จแล้ว ใช้ภาษาพูดตามบทนั้น หรือบทที่ย่อสั้น ๆ

หรืออาจใช้ภาษาที่ตัวเองคิดเอง แต่จะต้องคำนึงบทบาทตามเรื่องที่กำหนดให้ โดยนักเรียนแต่ละคนได้รับบัตรเรื่อง ซึ่งอธิบายเรื่องราวทั้งหมด และบัตรที่กำหนดบทบาทที่นักเรียนจะต้องแสดง ซึ่งในบัตรนี้ อาจมีตัวอย่างประโยคที่แนะนำให้นักเรียนทราบว่าควรพูดอะไร และพูดอย่างไรด้วย

สถานการณ์จำลอง เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคนต้องเข้าร่วมในสถานการณ์บางอย่าง นักเรียนซึ่งเรียกว่าผู้เข้าร่วมในสถานการณ์ต้องใช้วิจารณญาณของตัวเองมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ ในการที่จะใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยจะต้องคิดเองว่า จะพูดอะไร และจะพูดกับใคร เลือกใช้หน้าที่ในการสื่อความหมาย และทำเนียบภาษาให้เหมาะกับบทบาทของตัวเอง และบทบาทของผู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์ด้วย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะร่วมมือกันทำงาน (Task) ที่ได้รับมอบหมาย หรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น จะไม่มีบัตรเรื่องย่อหรือบทละครที่บังคับให้ผู้เข้าร่วมในสถานการณ์ที่ต้องดำเนินสถานการณ์ไปในทางใดทางหนึ่ง โดยเฉพาะผู้เข้าร่วมในสถานการณ์จะได้รับเพียงรายละเอียดของสถานการณ์พร้อมทั้งงาน (Task) หรือปัญหาที่เกิดขึ้น และได้รับข้อมูลประจำตัว แสดงชื่อ อายุ หน้าที่ ความรับผิดชอบ นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมในสถานการณ์แต่ละคน อาจได้รับข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติภาระหน้าที่เพิ่มเติมด้วย ดังนั้น เมื่อผู้เข้าร่วมในสถานการณ์ทราบข้อมูลประจำตัว เขาจะต้องใช้ข้อมูลทั้งหมดที่ไต่ไปประกอบกับวิจารณญาณของตัวเองปฏิบัติหน้าที่ตามสถานการณ์นั้นให้ดีที่สุด

เคน โจนส์ (Ken Jones 1982: 5) กล่าวถึงกิจกรรมสถานการณ์จำลองว่า ไม่ใช่การเล่น หรือเกมส์เพื่อความสนุกสนาน ไม่ใช่บทบาทสมมติหรือละคร แต่กิจกรรมสถานการณ์จำลอง เป็นเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งไม่ใช่การสอนโดยครู แต่นักเรียนเป็นผู้ที่เข้าร่วมในสถานการณ์นั้น และเป็นผู้ที่ทำให้เหตุการณ์นั้นดำเนินต่อไป โดยนักเรียนจะได้รับมอบหมายหน้าที่ ภารกิจในสังคม และความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานการณ์นั้น ซึ่งต้องมีการแก้ปัญหา และการตัดสินใจรวมอยู่ด้วย ส่วนครูจะเป็นผู้กำหนดเวลาเริ่มต้น และเวลาจบของกิจกรรมสถานการณ์จำลองเท่านั้น นอกจากนั้นครูมีหน้าที่อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ที่สำคัญในสถานการณ์นั้น และกำหนดว่าใครเป็นใคร ใครทำหน้าที่อะไร มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องใดบ้าง

ลีโอ โจนส์ (Leo Jones 1982: 4-6) ยังได้กล่าวถึงความหมายเพิ่มเติม โดยเห็นว่า สถานการณ์จำลองทุกชนิดจะต้องประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1. การยอมรับความเป็นจริงในหน้าที่ (Acceptance of the reality of function) หมายความว่า สมาชิกจะต้องรับหน้าที่ทั้งภายในใจ และการแสดงพฤติกรรม เพื่อปฏิบัติตามหน้าที่

และรับผิดชอบในสถานการณ์ที่คนประสบ

2. สถานการณ์ที่จำลองขึ้น (Simulated environment) ให้เป็นจริงทั้งสภาพแวดล้อมและการปฏิสัมพันธ์

3. โครงสร้าง (Structure) ของสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นจากปัญหา ซึ่งจะต้องแสดงให้เห็นถึงความเป็นจริงด้านหน้าที่ที่สมาชิกกลุ่มจะต้องรับผิดชอบในการดำเนินเรื่องและแก้ปัญหา

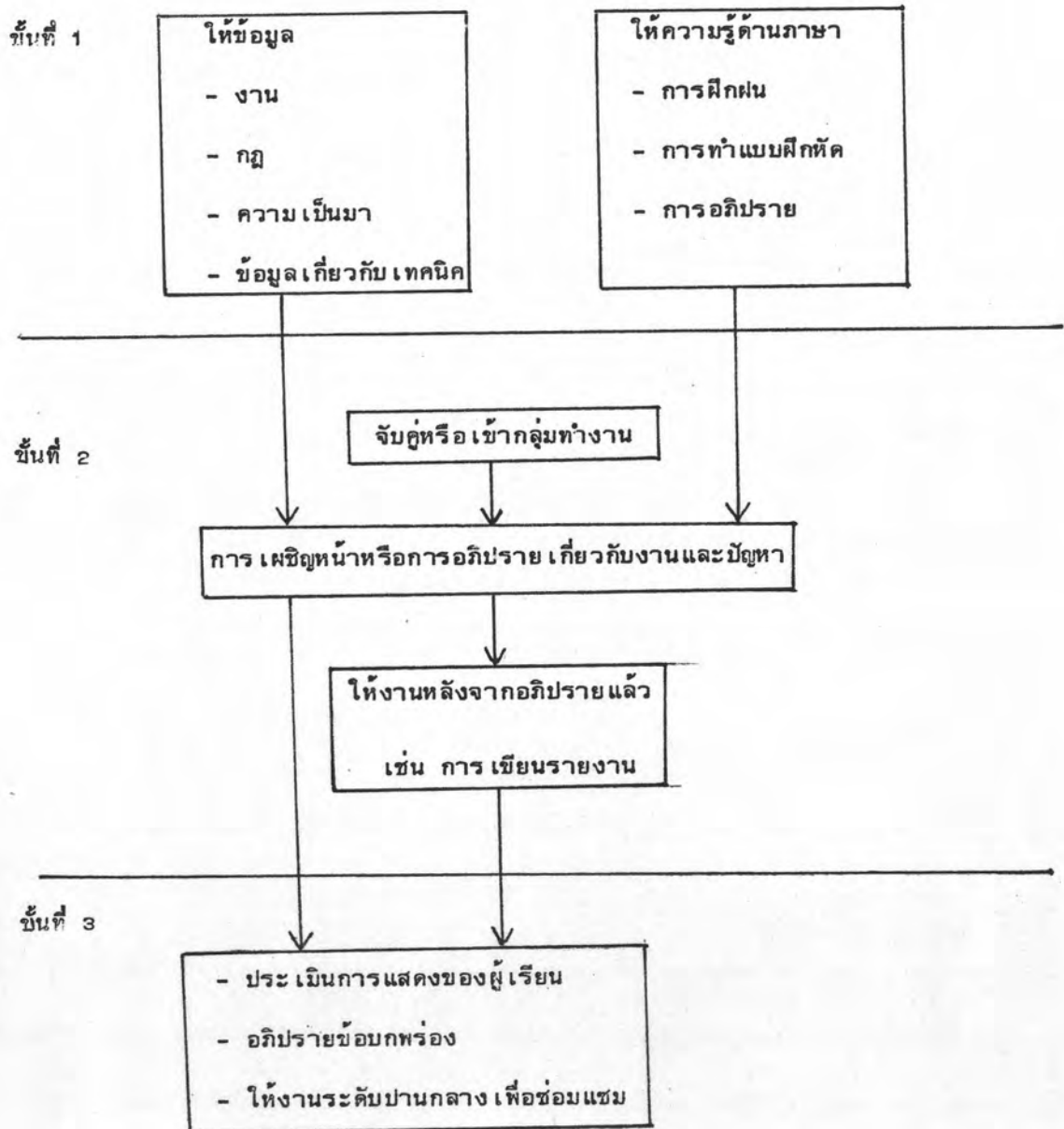
จากความหมายต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า "สถานการณ์จำลอง คือ การจัดสถานการณ์ให้คล้ายกับความเป็นจริงทั้งสภาพแวดล้อม และการปฏิสัมพันธ์ โดยมีสมาชิกเป็นผู้ปฏิบัติตามหน้าที่ และรับผิดชอบในการดำเนินเรื่อง และแก้ปัญหานั้นด้วยตนเอง"

ในการสร้างสถานการณ์จำลอง มีสิ่งสำคัญที่พึงควรคำนึงถึง ดังต่อไปนี้คือ

1. บทบาทของครู หรือหน้าที่ของครู จะเปลี่ยนไปเป็นผู้ควบคุม (Controller) คือคอยสังเกต และรับผิดชอบเฉพาะกลไกที่จะใช้ เป็นคนกำหนดว่าจะเริ่มและยุติเมื่อไหร่ จะส่งเอกสารอย่างไร ใครเป็นใครและจะนั่งที่ไหน ส่วนสมาชิกจะเป็นผู้ตัดสินใจในการแก้ปัญหา

2. โครงสร้างสถานการณ์จำลอง Jones (1988: 11-12) ได้กล่าวว่าโครงสร้างหรือองค์ประกอบของสถานการณ์จำลองจะประกอบด้วย 3 ส่วน คือ คำชี้แจง (briefing) หรือการให้เค้าเรื่อง การแสดง (action) และการสรุป (debriefing) ซึ่ง Sturtridge (1977: 33) ได้เขียนโครงสร้างอันแสดงถึงขั้นตอนในการจัดสถานการณ์จำลองในชั้นเรียน ดังนี้

แผนภูมิ โครงสร้างสถานการณ์จำลอง

3. การใช้สถานการณ์จำลองควรใช้หลังจากที่ผู้เรียนได้ผ่านการฝึกแสดงบทบาทสมมติมาบ้างแล้ว ความยากง่ายของภาษาที่ใช้และสถานการณ์จะต้องเหมาะสมกับระดับผู้เรียน ครูจึงควรเริ่มใช้สถานการณ์ที่ง่าย ๆ ก่อนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

สถานการณ์จำลองกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

เจ วาย เค เคอร์ (J.Y.K. Kerr 1977: 8) กล่าวถึงการใช้สถานการณ์จำลองประกอบการเรียนการสอนว่า ในสถานการณ์จำลอง ผู้เข้าร่วมสถานการณ์หรือผู้เรียนไม่ต้องปฏิบัติตามกติกาเหมือนกับการเล่นเกม แต่ผู้เข้าร่วมสถานการณ์จะต้องปฏิบัติตามข้อมูล (information or data or a scenario) และมีสถานการณ์ที่กำหนดวัตถุประสงค์ในการร่วมสถานการณ์นั้น ผู้เข้าร่วมสถานการณ์จะต้องยอมรับและปฏิบัติตามข้อมูลและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง ผู้เข้าร่วมสถานการณ์อาจได้รับข้อมูลให้รับบทบาทที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงของเขา หรือได้รับบทบาทที่แตกต่างไปจากชีวิตจริงก็ได้ เช่น ผู้เข้าร่วมสถานการณ์กลุ่มหนึ่งอาจเป็นกลุ่มผู้ควบคุมการจราจรทางอากาศ และอีกกลุ่มหนึ่งอาจเป็นกลุ่มสลิคอากาศก็ได้ ดังนั้น เหตุการณ์ในสถานการณ์จำลองจะดำเนินต่อไปในทางใด หรือผลของสถานการณ์จะเป็นอย่างไรนั้น เป็นเรื่องที่คาดการณ์ล่วงหน้าไม่ได้ เพราะจะต้องขึ้นอยู่กับผลการตัดสินใจของผู้เข้าร่วมสถานการณ์ เจ วาย เค เคอร์ (J.Y.K. Kerr 1977: 9-10) ได้ให้ความคิดเห็นว่า เกม และสถานการณ์จำลอง เป็นกิจกรรมที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะ

1. ในกิจกรรมเกม และสถานการณ์จำลองนั้น นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาในการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันอย่างมีวัตถุประสงค์มากกว่าการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

2. ในกิจกรรมสถานการณ์จำลอง นักเรียนจะได้ใช้ทักษะทั้ง 4 ผสมผสานกัน เช่น นักเรียนต้องใช้ทักษะในการอ่าน และฟังคำสั่งข้อมูล ใช้ทักษะในการพูดเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และใช้ทักษะในการเขียนเพื่อกรอกแบบฟอร์มหรือจดบันทึกความจำต่าง ๆ

ผลของการใช้ทักษะทั้ง 4 ผสมผสานกันนี้ทำให้นักศึกษาสามารถทำกิจกรรมสถานการณ์จำลองได้เป็นที่น่าพอใจ นักเรียนจะได้รับแรงจูงใจให้ทำกิจกรรมอย่างมาก และความประหม่าจะลดลง นักเรียนจะรู้สึกว่าการใช้ภาษาในสถานการณ์จำลองนั้นใกล้เคียงกับการใช้ภาษาในชีวิตจริงอย่างมาก

ไมเคิล พี วอล์คเกอร์ (Michael P. Walker 1977: 3) กล่าวถึงการใช้สถานการณ์จำลองในการฝึกภาษาว่า สถานการณ์จำลองสามารถช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางการสื่อสารและสร้างความเข้าใจในเรื่องที่สื่อสารอย่างลึกซึ้ง เพราะนักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาสื่อสารกัน ในสถานการณ์ที่จำลองมาจากสถานการณ์ที่นักเรียนจะต้องใช้ทักษะทางภาษาต่าง ๆ เหล่านั้นจริง ๆ ในชีวิต และการกำหนดสถานการณ์ยังช่วยให้นักเรียนสามารถสื่อสารกันอย่างมีความหมายมากขึ้นด้วย

และถึงแม้ว่าสถานการณ์ที่กำหนดในการฝึกภาษาเป็นการจำลองสถานการณ์จริง ๆ มาใช้ฝึกในห้องเรียน

ไมเคิล พี วอล์คเกอร์ (Michael P. Walker 1977: 3) กล่าวถึงข้อแตกต่างในการสร้างสถานการณ์จำลองในการสอนภาษาที่แตกต่างจากการสร้างสถานการณ์จำลองในการฝึกการทำงานสาขาอื่นโดยยกตัวอย่างดังนี้ การสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อฝึกนักบินภายในห้อง เครื่องบินจำลองนั้น อุปกรณ์กลไกต่าง ๆ ต้องเหมือนของจริงทุกประการ และสถานการณ์ส่วนใหญ่ที่จำเป็นสำหรับนักบิน มักเกี่ยวกับสถานการณ์ที่นักบินต้องใช้วิธีต่าง ๆ ในการควบคุมกลไก และสถานการณ์เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา แต่การสร้างสถานการณ์จำลองในการฝึกภาษาอังกฤษนั้น สถานการณ์ที่สร้างขึ้นมักเน้นให้นักเรียนมีโอกาสดิคต่อสื่อสารซึ่งกันและกันให้เหมาะสมกับสถานภาพทางสังคม (Social environment) และนักเรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ทางวาจา (Verbal Interaction) ซึ่งกันและกันด้วย นอกจากนี้การสร้างสถานการณ์จำลองสำหรับฝึกภาษาระดับสูง สถานการณ์อาจซับซ้อนขึ้นมาก และอาจมีเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาต่าง ๆ (Problematic events) ให้ฝึกหัดแก้ไขด้วย

ลีโอ โจนส์ (Leo Jones 1983: 3-4) ได้เสนอแนะวิธีการนำสถานการณ์จำลองมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ซึ่งสามารถดำเนินการได้ตามลำดับดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมตัว ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมตัวในชั้นเรียน และการเตรียมตัวที่บ้าน

ก. การเตรียมตัวในชั้นเรียน

ครูแนะนำเกี่ยวกับ "สถานการณ์" ในสถานการณ์จำลอง ครูให้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ภาษาที่สำคัญและมีกิจกรรมฝึกหัด

ข. การเตรียมตัวที่บ้าน (ก่อนที่กิจกรรมสถานการณ์จำลองจะเกิดขึ้น) นักเรียนจะศึกษารายละเอียดของข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับ เพื่อเตรียมตัวค้นคว้า หา หรือทำอุปกรณ์เพิ่มเติมอ่านหรือเขียนจดหมาย อ่านย่อ หรือตัดข่าวจากหนังสือพิมพ์

ขั้นที่ 2 การจัดกิจกรรมแบบสถานการณ์จำลอง ซึ่งอาจกินเวลาตั้งแต่ 1-3 ชั่วโมง

ขั้นที่ 3 การติดตามผล ซึ่งประกอบด้วย การติดตามผลทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

ก. การติดตามผลที่บ้าน

นักเรียนพิจารณาถึงคำถาม เพื่อการอภิปราย เกี่ยวกับสถานการณ์จำลอง นักเรียนทำงาน เขียน เกี่ยวกับการใช้ภาษา

ข. การติดตามผลในชั้นเรียน

การอภิปรายผล เกี่ยวกับการแก้ปัญหาหรือประเด็นสำคัญอื่น ๆ ในสถานการณ์จำลอง

ครูให้ข้อมูลย้อนกลับ เกี่ยวกับการใช้ภาษาที่เป็นปัญหา

งานวิจัย เกี่ยวกับสถานการณ์จำลองในต่างประเทศ

งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวกับการใช้สถานการณ์จำลองประกอบการเรียนการสอนสรุปได้ดังนี้

ในปี ค.ศ. 1966 ยูจีน เอช เบเกอร์ (Eugene H. Baker: 135) ได้ทำการเปรียบเทียบวิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์อเมริกัน โดยใช้วิธีสอนแบบสถานการณ์จำลองกับวิธีการสอนแบบบรรยาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าวิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์อเมริกันโดยใช้สถานการณ์จำลองสามารถเพิ่มการเรียนรู้ได้มากกว่าวิธีสอนแบบบรรยาย โดยเฉพาะในเรื่องของความคงทนในการเรียนรู้และทัศนคติของผู้เรียน

สถานการณ์จำลองที่เขาสร้างขึ้นนี้ เป็นการจำลองลักษณะปัญหาใหญ่ ๆ ของระบบสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของสหรัฐอเมริกา ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1840 - ค.ศ. 1860 ซึ่งสมาชิกทุกคนจะต้องช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ อาทิเช่น กฎหมายทาส การเคลื่อนไหวการเลิกทาส การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ การขยายดินแดน และกฎหมายกำหนดอัตราภาษีศุลกากร โดยกำหนดผู้เล่นออกเป็น 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มถูกกำหนดให้เป็นตัวแทนของชาติต่าง ๆ (โดยใช้ชื่อสมมติ) ทำหน้าที่ประสานงานร่วมกันแต่ละชาติจะถูกกำหนดให้อยู่บนพื้นฐานความสามารถ ลักษณะธรรมชาติ เศรษฐกิจ และสถานะของประชากรตามความสามารถ เท่าที่จะ เป็นไปได้ของแต่ละชาติในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1850

ผู้เล่นแต่ละคนถูกกำหนดให้รับบทบาทเป็นเจ้าหน้าที่ของชนชาติต่าง ๆ 4 ชาติ ตามที่ได้จำลองขึ้นมา ผู้เล่นประกอบด้วยแต่ละชาติ จะต้องรับผิดชอบและยึดนโยบายของชาติที่เป็นตัวแทน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ชาติเจริญรุ่งเรือง และรักษาชื่อเสียงของประเทศในการประชุมสภาโลก และกำหนดให้นักเรียน 2-3 คน รับบทบาทเป็นสมาชิกนักหนังสือพิมพ์ระหว่างประเทศทำหน้าที่เขียน

เหตุการณ์ต่าง ๆ ให้กับหนังสือพิมพ์โลก ในการทดลองนั้น เขาได้จัดสภาพห้องเรียน ให้เป็นห้องประชุม ซึ่งจัดให้มีสภาพปัญหาต่าง ๆ ในขั้นตอนแรก ก่อนที่จะเริ่มกิจกรรมสถานการณ์จำลอง กลุ่มผู้เล่นของชาติต่าง ๆ ทั้ง 4 กลุ่ม จะประชุมปรึกษากันก่อน เพื่อศึกษาปัญหา และวางแผนวิธีการต่าง ๆ หลังจากนั้นจึงให้กลุ่มผู้เล่นของชาติต่าง ๆ ร่วมกิจกรรมสถานการณ์จำลอง โดยเข้าร่วมประชุมเพื่อหามติที่เหมาะสมในการปฏิบัติต่อไป โดยมีครูทำหน้าที่เป็นประธานที่ประชุมสภาโลก ในระหว่างที่สมาชิกประชุมกันอยู่นั้น ครูจะไม่ได้แย้งหรืออภิปราย แต่จะให้ความสนใจกับปัญหาและให้โอกาสชาติต่าง ๆ แสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ครูจะต้องเตรียมแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นระหว่างผู้เล่น โดยเคารพกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ตั้งไว้ หลังจากนั้นครูและนักเรียนจะร่วมกันอภิปรายถึงปัญหาต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้น

ในการทดลองครั้งนี้ เขาได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนระดับ 8 ที่เรียนวิชาประวัติศาสตร์อเมริกันออกเป็น 4 กลุ่ม ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม เข้ารับการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และทดสอบเขาวนปัญญา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และแต่ละกลุ่มมีค่ามัธยฐานเลขคณิตของไอคิวเท่ากับ 114 โดยให้ 2 กลุ่มแรกเป็นกลุ่มทดลอง เรียนวิชาประวัติศาสตร์อเมริกัน โดยใช้สถานการณ์จำลอง ส่วนอีก 2 กลุ่มเป็นกลุ่มควบคุม ให้เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบบรรยาย โดยใช้เวลาในการสอน 15 วัน

ผลการทดลองสรุปได้ว่า นักเรียนที่เรียนวิชาประวัติศาสตร์อเมริกัน โดยใช้สถานการณ์จำลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่า สถานการณ์จำลองเป็นวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพมากกว่าและทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อการเรียน และมีความคงทนในการเรียนดีกว่าวิธีการสอนแบบบรรยาย

ในปี ค.ศ. 1977 กิล สตูร์ทริดจ์ (Gill Sturtridge 1977: 32-34) ได้ทดลองใช้สถานการณ์จำลองสอนนักศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ ในหลักสูตรทักษะทางการเรียนในระดับมหาวิทยาลัย โดยสร้างสถานการณ์จำลองจากการคัดแปลงแบบเรียน "ดีซิชั่นส์ เวสต์ ออย" (Decision: West Oil) ซึ่งใช้เป็นแบบฝึกหัดสำหรับฝึกการตัดสินใจของนักศึกษาในระดับ 6 ของประเทศอังกฤษ ในสถานการณ์นี้นักศึกษาจะเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีหน้าที่ให้คำแนะนำ และคำปรึกษาแก่บริษัทน้ำมันต่าง ๆ จากนั้นนักศึกษาหรือผู้เข้าร่วมสถานการณ์จะได้ฟังข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทแห่งหนึ่งซึ่งเขาจะต้องตรวจสอบและพิจารณา เพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับระบบการทำงานของบริษัทแห่งนั้น นอกจากนี้นักศึกษาจะได้ดูภาพหนึ่ง เกี่ยวกับระบบการทำงานของบริษัทน้ำมันต่าง ๆ และได้อ่านบทความ

ในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับบริษัทน้ำมัน ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยประกอบการตัดสินใจของผู้เข้าร่วมสถานการณืเหล่านี้

ในการดำเนินการสอน กิล สตุร์ทริจ (Gill Sturtridge 1977: 32-34) ได้แบ่งลำดับขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็น 3 ชั้น ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

ชั้นที่ 1 สอน-ฝึก ทักษะทางภาษา และให้ข้อมูล

ชั้นที่ 2 ให้ทำงานกลุ่ม หรือ ทำงานเป็นคู่

ชั้นที่ 3 ให้ข้อมูลย้อนกลับ

จากการทดลองครั้งนี้ กิล สตุร์ทริจ (Gill Sturtridge 1977: 32-34) พบว่า สถานการณ์จำลองไม่ใช่กิจกรรมเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น แต่เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถใช้ทักษะทางภาษาทั้ง 4 ในลักษณะที่ผสมผสานกัน ในสถานการณ์ที่นักศึกษาต้องใช้จริงในชีวิตการทำงาน

ต่อมาในปี ค.ศ. 1980 เอฟ แชมเบอร์ส (F. Chambers 1980: 161-163) ได้ทดลองใช้สถานการณ์จำลอง ฝึกผู้ขายตัว เครื่องบิน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเชื่อมโยงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้สถานการณ์จำลองกับการเรียนการสอนในห้องเรียนธรรมดา เขาได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการสอนภาษาอังกฤษในห้องเรียนธรรมดา โดยการวิเคราะห์หลักสูตร แบบเรียน วัตถุประสงค์รายวิชา และรายละเอียดของเนื้อหาวิชา พบว่า การสอนภาษาอังกฤษในห้องเรียนธรรมดานั้น ครูจะแบ่งเนื้อหาภาษาอังกฤษออกเป็นตอน ๆ ความหน้าที่ในการสื่อความหมาย (Communicative Function) แล้วสอนกับฝึกทักษะต่าง ๆ ให้จบเป็นช่วง ๆ บรรยายภาคในชั้นเรียนค่อนข้างเป็นระเบียบเรียบร้อย ขาดความสนใจที่จะมุ่งสอนให้นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสาร เขาสรุปว่า สภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในห้องเรียนธรรมดายังไม่เหมาะสมกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เพราะสภาพการฝึกในห้องเรียนแตกต่างจากโลกภายนอกที่นักเรียนจะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงาน

จากนั้น เขาได้จำลองสถานการณ์ของห้องขายตัว เครื่องบินมาใช้ในการฝึกผู้ขายตัว เครื่องบิน โดยนำเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการจองตัว เครื่องบิน เช่น ตารางเวลา เครื่องบิน หนังสือเดินทาง ตัวเครื่องบิน และใบเสร็จรับเงิน มาประกอบการฝึกการใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารกันตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า การสร้างสถานการณ์จำลองสะดวก

และประหยัดกว่าการนำนักเรียนไปฝึกใช้ภาษาอังกฤษในห้องชายตัวเครื่องบินจริง ๆ และการที่นักเรียนได้รับประสบการณ์จากการฝึกภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่นักเรียนจะต้องใช้ในการทำงานจริง ๆ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะพยายามใช้ภาษาอังกฤษติดต่อสื่อสารกันและนักเรียนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์จำลองในประเทศไทย

ในประเทศไทยมีผู้วิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยใช้สถานการณ์จำลองน้อยมาก ซึ่งพอสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ในปี พ.ศ. 2516 แม้นมาศ ลิลลิตยกุล ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบโครงสร้าง และวิธีสอนแบบสถานการณ์ โดยผู้วิจัยนำเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ ดิ ออกซ์ฟอร์ด อิงลิช คอร์ส พอร์ ไทยแลนด์ เล่ม 1 (The Oxford English Course for Thailand Book I) บทที่ 13-16 มาเตรียมเป็นบทเรียนที่จะใช้สอนด้วยวิธีสอนทั้ง 2 แบบ เนื้อหาที่จะใช้สอนแบบโครงสร้างจะเรียงลำดับไวยากรณ์และคำศัพท์ จากง่ายไปหายาก และนำเนื้อหาเดียวกันนี้ มาสร้าง เป็นบทสนทนาที่มีความหมายตรงตามสถานการณ์ เพื่อใช้สอนตามวิธีสอนแบบสถานการณ์ แต่ไม่คำนึงถึงลำดับความยากง่ายของไวยากรณ์และรูปศัพท์

จากการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบสถานการณ์มีผลสัมฤทธิ์ไม่แตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบโครงสร้าง แต่จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า วิธีสอนแบบสถานการณ์เรียกร้องความสนใจของนักเรียนได้นานกว่าวิธีอื่น นอกจากนี้ ผู้วิจัยเสนอแนะให้ทดลองกับตัวอย่างประชากรที่ยังไม่เคยเรียนภาษาอังกฤษมาก่อน เพื่อจัดปัญหา เรื่องความรู้เดิมของนักเรียน ซึ่งอาจมีอิทธิพลทำให้ผลการวิจัยคลาดเคลื่อนไปบ้าง

ในปี พ.ศ. 2518 กฤษฎา ชวบดี ได้สร้างสถานการณ์จำลองปัญหาการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา โดยพิจารณาเลือกปัญหาที่สำคัญและจำเป็นต้องแก้ไขก่อนมาสร้างและเสนอปัญหาเหล่านี้ออกมาในแบบจำลองลักษณะ 4 ลักษณะคือ สไลด์ ชุดประกอบคำบรรยาย เทปบันทึกภาพ การเขียนบรรยายเรื่อง และการแสดงบทบาทสมมติ ต่อจากนั้น สร้างคู่มือครู คู่มือการสอน ระเบียบสะสม และทะเบียนนักเรียน เพื่อใช้ประกอบปัญหาที่สร้างขึ้น

จากนั้น ทดลองใช้แบบสถานการณ์จำลองปัญหาที่สร้างขึ้นกับนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ผ่านการเรียนวิชาระเบียบวิธีสอนมาแล้ว และกำลังจะออกฝึกสอนเพื่อฝึก
การแก้ปัญหาด้วยตัวเองอย่างมีเหตุผล และให้นิสิตเหล่านั้นแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการแก้ปัญหา
การสอน โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วย

ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์จำลองเป็นอุปกรณ์การศึกษาที่สามารถนำมาใช้ฝึกให้นิสิตแก้
ปัญหาการเรียนการสอนก่อนที่จะออกไปฝึกสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสถานการณ์จำลองที่เป็นการ
แสดงบทบาทให้ประโยชน์ในการเตรียมการแก้ปัญหามากที่สุด

ในปี พ.ศ. 2524 คณะกรรมการโครงการวิจัย กรมการฝึกหัดครู ได้ทำการวิจัยเชิง
ทดลองเรื่อง "ผลการใช้หนังสือแบบ โนชั่นนอล (Notional type) ของนักศึกษาฝึกหัดครูปีที่ 1
ระดับปริญญา" โดยตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยว่า เพื่อทราบผลการใช้หนังสือแบบโนชั่นนอล
ว่าภายในระยะเวลา 1 ภาคเรียน ผู้เรียนมีพัฒนาการในทักษะทางการสื่อความหมายมากเพียงใด
ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเน้นความสามารถในด้านการสื่อความหมาย โดย
ใช้กลุ่มประชากรที่เป็นนักศึกษาปีที่ 1 วิชาเอกภาษาอังกฤษ จำนวน 31 คน แบ่งออกเป็นกลุ่ม
ทดลอง 16 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน สำหรับกลุ่มทดลอง ผู้สอนมีหนังสือคู่มือครู เป็นแนวปฏิบัติ
ใช้อุปกรณ์การสอนคือ เทป และมีการฝึกใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์จำลองและบทบาทสมมติ
(Simulation and Role-play) ส่วนกลุ่มควบคุมดำเนินการสอนโดยเสรี ไม่เน้นกิจกรรมการ
เรียนการสอนดังเช่น กลุ่มทดลอง มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง จากการทดลองปรากฏว่า
การสอนโดยใช้ตำราแบบโนชั่นนอล และการจัดกิจกรรมโดยใช้สถานการณ์จำลองและบทบาทสมมติ
ตลอดจนการมีอุปกรณ์ต่าง ๆ ช่วยสามารถปรับปรุงทักษะด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านการฟังได้
อย่างดี นอกจากนี้ขบวนการเรียนการสอนของกลุ่มทดลองนี้ ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีกิจกรรมการ
เรียนการสอนที่ใช้ภาษาอังกฤษในการพูดถึง 90% แต่ความรู้เกี่ยวกับตัวภาษาหรือหลักไวยากรณ์นั้น กลุ่ม
ทดลองมีพัฒนาการใกล้เคียงกับกลุ่มควบคุม

ในปี พ.ศ. 2526 นิตยา ประพฤติกิจ ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการพูดภาษา-
อังกฤษของนักศึกษาฝึกหัดครูวิชาเอกภาษาอังกฤษที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการละคร ซึ่งรวมสถานการณ์
จำลองไว้ด้วย กับการฝึกอุปประโยค โดยผู้วิจัยได้สร้างแผนการสอนสำหรับกลุ่มประชากรทั้งสองกลุ่ม
โดยคัดเลือกบทสนทนาจากหนังสือ เบรคทรู 2 (Breakthrough 2) รวม 6 บทเรียน ใช้เวลา
สอนบทเรียนละ 4 คาบ ผู้วิจัยได้ใช้กิจกรรมสำหรับกลุ่มประชากรทั้ง 2 กลุ่มต่างกันดังนี้

ก. กลุ่มทดลอง ใช้กิจกรรมการละคร ได้แก่ เกม (Game) การแสดงท่าไม้ (Mine or pantomine) บทบาทสมมติ (Role-play) การแสดงสด (Improvisation) สถานการณ์จำลอง (Simulation) และการเล่าเรื่อง (Storytelling)

ข. กลุ่มควบคุม ใช้กิจกรรมฝึกกรุปประโยค ได้แก่ การฝึกแบบเทียบแทน (Substitution) การฝึกแบบสลับที่หรือปรัวรรค (Controlled conversation) และการฝึกขยายความ (Additional or expansion)

งานวิจัยนี้พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการพูดภาษาอังกฤษ โดยส่วนรวมของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการละครจะสูงกว่านักศึกษาที่เรียนโดยใช้การฝึกกรุปประโยคอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ในปี พ.ศ. 2528 ชัยวัฒน์ คัมพรังษิ ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษเทคนิคของนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้เกม และสถานการณ์จำลอง โดยผู้วิจัยกำหนดให้นักศึกษาที่เรียนโดยใช้เกม เป็นกลุ่มควบคุม ส่วนกลุ่มที่เรียน โดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นกลุ่มทดลอง จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสอนวิชาภาษาอังกฤษเทคนิค 6 จำนวน 8 บทเรียนตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นให้แก่กลุ่มประชากรทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้วัสดุประสงคป์หลายทาง วัสดุประสงคป์นำทางและเนื้อหาเดียวกัน กลุ่มทดลองฝึกใช้ภาษาสื่อสารกันโดยใช้สถานการณ์จำลอง แต่กลุ่มควบคุมฝึกใช้ภาษาสื่อสารกันโดยใช้เกม เวลาที่ใช้สอนรวม 11 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมทั้งหมดกลุ่มละ 22 คาบ

ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษาที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษเทคนิค 6 โดยการฝึกใช้ภาษาสื่อสารกัน โดยใช้สถานการณ์จำลอง มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มที่ฝึกใช้ภาษาสื่อสารกันโดยใช้เกมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

บุคลิกภาพแบบ เก็บตัวและบุคลิกภาพแบบ แสดงตัว

บุคลิกภาพเป็นส่วนหนึ่งของความแตกต่างระหว่างบุคคล และเป็นองค์ประกอบอันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งที่สามารถส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตในสังคม เพราะพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์แสดงออกมานั้น บุคลิกภาพจะเป็นตัวก่อให้เกิดพฤติกรรมเหล่านั้นออกมา และจะเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เพียงไร ก็แล้วแต่ว่าบุคคลนั้นมีบุคลิกภาพแบบใด ไอเซนค (Eysenck 1947: 25) ได้อธิบายว่า บุคลิกภาพคือ การกระทำทั้งหมดหรือแบบของ

พฤติกรรมทั้งหมดของอินทรีย์ที่ได้รับมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม บุคลิกภาพเกิดจากการปะทะสัมพันธ์ระหว่างส่วนสำคัญ 4 ส่วนคือ ความคิด ลักษณะนิสัย อารมณ์ และความรู้สึก และองค์ประกอบทางร่างกาย ฮิลการ์ด (Hilgard 1967: 472) กล่าวว่า บุคลิกภาพคือ แบบแห่งลักษณะของบุคคล และวิธีการแสดงออก ซึ่งกำหนดการปรับตัวตามแบบฉบับของแต่ละบุคคล

บุคลิกภาพ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลครอบคลุมกิจกรรมของบุคคล ดังนั้นการศึกษาเรื่อง บุคลิกภาพ จะช่วยให้เข้าใจ และสามารถคาดคะเนพฤติกรรมในอนาคตของบุคคลได้ (Hall 1967: 116-127 อ้างถึงใน อูไร ลิงท์ไค 2522: 1) จากการศึกษาของ เทเลอร์ (Taylor, cited by Naylor 1972: 17) พบว่า บุคลิกภาพเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วน ซาแวง (Savage 1962: 251-253) พบว่า ผู้เรียนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าผู้เรียนที่มีบุคลิกแบบเก็บตัว

คาร์ล จี จุง (Carl G. Jung 1959: 480-482) ได้แบ่งลักษณะของคนออกเป็น 2 แบบคือ พวกเก็บตัว (Introversion) และพวกแสดงตัว (Extroversion) บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว เป็นพวกที่ชอบสัน มีแนวคิดทางด้านตั้งคำถาม และมีแนวคิดสร้างสรรค์เชิงทฤษฎีสิ่งต่าง ๆ ที่รับรู้ผ่านประสาทสัมผัสเป็นแต่เพียงส่วนประกอบในการสร้างทฤษฎีชอบแสดงความคิดเห็นแบบนามธรรม แนวความคิดของบุคคลพวกนี้ มิได้ยึดถือเอาสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ภายนอกเป็นหลักสำคัญ แต่เกี่ยวข้องกับความจริงอันเกิดขึ้นภายใน จุงจึงตั้งสมมติฐานว่า การกระทำต่าง ๆ ของบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวจะไม่ขึ้นกับสถานการณ์ภายนอกใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนพวกที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว เป็นบุคคลที่มีแนวคิดโดยยึดถือเอาความจริงภายนอกหรือสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก แนวความคิดจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพราะจะต้องขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการกำหนดค่านิยมในบุคคลประเภทนี้สิ่งที่ใช้เป็นหลักในการคิดคือ สิ่งที่เกิดจากการรับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งหลาย และในเรื่องแรงจูงใจก็เช่นเดียวกัน สิ่งที่เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในบุคคลประเภทนี้คือ วัตถุหรือสิ่งต่าง ๆ จากภายนอก จุงจึงตั้งสมมติฐานว่า การกระทำทั้งหลายของบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีสภาพแวดล้อมต่าง ๆ หรือโลกภายนอกเป็นตัวกำหนด ไอเซนค (Eysenck 1957: 28) ได้อธิบายบุคลิกภาพทั้ง 2 แบบ ไว้ว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีแนวโน้มที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้แรงกระตุ้นทางสังคม เป็นพวกชอบฉวยโอกาสควบคุมความรู้สึกได้ไม่ดี ไม่ชอบกิจกรรมทางการศึกษาที่จะต้องกระทำด้วยตนเองตามลำพัง ส่วนบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีแนวโน้มทางค่านิยม โศข กระทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีระเบียบ ควบคุม

ตนเองได้ดี ขอมอ่านหนังสือมากกว่าการคบค้าสมาคมกับบุคคล ในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ จะมีการวางแผนล่วงหน้า ขอมกระทำกิจกรรมทางการศึกษาที่จะต้องกระทำด้วยตนเองตามลำพัง สตอร์ม (Storm 1969: 215-217) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบุคคล 2 ประเภทนี้ไว้ว่า พวกเขาแสดงตัวนั้นถ้าจะให้ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นแล้วจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง และยังช่วยชักจูงคนอื่นให้เห็นค่านิยมอันนี้ด้วย ส่วนพวกเก็บตัวนั้นสิ่งแวดลอมจะไม่มีอิทธิพลต่อเขาเท่าใดนัก เพราะยึดตนเองเป็นหลัก ขาดความเชื่อมั่นที่จะสร้างสัมพันธภาพกับสังคม ขอมอยู่ตามลำพัง พวกนี้จึงเหมาะที่สุดที่จะทำงานตามลำพังคนเดียว ความคิดเห็นก็เป็นไปในทางอนุรักษนิยม

บุคลิกภาพแบบเก็บตัวและบุคลิกภาพแบบแสดงตัว กับความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ

นักวิจัยและผู้สอนภาษาต่างประเทศเชื่อว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมักจะ เรียนรู้และใช้ภาษาต่างประเทศได้ดี โดยเฉพาะภาษาพูด ไนแมน, โฟรลิช และสเติร์น (Naiman, Frohlich and Stern 1975: 152-153) ได้ทำการค้นคว้าในเรื่องนี้และสรุปว่า คุณลักษณะแบบแสดงตัวจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางการพูด นักวิจัยหลายท่านได้ค้นคว้าหาสาเหตุที่ทำให้ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวสามารถเรียนภาษาได้ดีกว่าพวกเก็บตัว โดยเฉพาะทักษะการพูด

รูบิน (Rubin 1975: 41-51) ได้ให้คำอธิบายว่า ผู้เรียนที่เรียนภาษาได้เร็วมาก จะมีความต้องการที่จะใช้ภาษาในการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นคุณลักษณะเดียวกับผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว และถ้าผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้สำเร็จก็จะมีแรงจูงใจที่จะเรียนหรือฝึกเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถใช้ภาษาได้มากขึ้น

โรสซีเออร์ (Rossier 1975: 7308 A-7309. A) สนับสนุนความเชื่อของ รูบิน (Rubin 1975: 41-51) เขาอธิบายเพิ่มเติมว่า ถึงแม้ว่าผู้เรียนจะมีแรงจูงใจที่จะเรียน หรือต้องการสมาคมกับผู้ที่ใช้ภาษาต่างประเทศอย่างมาก ผู้เรียนก็อาจจะไม่สามารถเรียนได้ดี ถ้ายังไม่มีความต้องการที่จะสื่อความหมาย หรือพูดคุยกับผู้ใช้นั้น ๆ เพราะเหตุนี้ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจในการเรียนภาษาอย่างมากจึงไม่สามารถใช้ภาษาได้เท่าที่ควร ดังนั้นบุคลิกภาพจึงเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนภาษา โรสซีเออร์ (Rossier 1975: 7308 A-7309 A), รูบิน (Rubin 1975: 41-51) และ ซีลิเกอร์ (Seliger 1977: 45-46) กล่าวว่า ผู้ที่มีลักษณะเด่นเป็นแบบแสดงตัว อาจได้เปรียบพวกที่มีลักษณะแบบเก็บตัว เพราะคนสามารถเริ่มฝึกใช้ภาษา

หรือหาโอกาสที่จะฝึกภาษา ซึ่งจะทำได้คนได้เรียนรู้ภาษามากขึ้น และมีโอกาสประสบความสำเร็จในการสื่อความหมายได้มากกว่าพวกที่มีลักษณะแบบเก็บตัว ซึ่งจะไม่เริ่มการสนทนาและไม่เริ่มฝึกเอง โอกาสที่จะได้เรียนรู้ภาษาและประสบความสำเร็จในการสื่อความหมายของพวกนี้ จึงจำกัดกว่าพวกแรก

อย่างไรก็ตามนักวิจัยหลายท่านยังไม่เชื่อว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัวจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนภาษาได้ดีขึ้น บราวน์ (Brown 1973: 231-244) เชื่อว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวอาจจะสามารถใช้ภาษา เช่น ในด้านการอ่าน และเขียน ในภาษาที่สองได้ดีกว่าพวกแสดงตัว

ไนแมน , โฟริช , สเติร์น และ โทเดสโก (Naiman, Frohich, Stern and Todesco 1978: 91-92) ได้ทำการวิจัยเพื่อการศึกษาว่า บุคลิกภาพที่เด่นแบบใดทำให้ผู้เรียนภาษาต่างประเทศได้ดี โดยใช้แบบทดสอบจัดบุคลิกภาพ อี.พี.ไอ. (Eysenck Personality Inventory) วัดบุคลิกภาพของนักเรียนในระดับจูเนียร์และซีเนียร์ และสรุปว่าบุคลิกภาพแบบแสดงตัวไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ

จากผลงานวิจัยและทฤษฎีต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า บุคลิกภาพของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะทักษะการพูดและการนำสถานการณ์จำลอง ซึ่งเป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการแสดงออกอย่างเต็มที่ ทั้งในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และตัดสินใจด้วยตนเองในสถานการณ์ที่จำลองมานั้น อาจกล่าวได้ว่า มีงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้สถานการณ์จำลองในประเทศไทยมานานแล้ว แต่ยังไม่มียงานวิจัยทางด้านการใช้สถานการณ์จำลองกับลักษณะความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งยังไม่มีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่มีบุคลิกภาพต่างกันที่เรียนด้วยสถานการณ์จำลองมาก่อน